

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

végzése

Az ügy száma: Pfv.I.21.224/2024/5.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó bíró

Dr. Cseh Attila bíró

Dr. Parlagi Mátyás bíró

Dr. Szabó Klára bíró

A kérelmező: kérelmező

kérelmező-I

(cím)

A kérelmezett: kérelmezett (cím1)

A kérelmezett törvényes képviselője, gondnoka:

kérelmezett törvényes képviselője (cím2

cím2-I)

A kérelmezett korábbi jogi képviselője:

Dr. Csenterics Krisztián ügyvéd, ügygondnok (cím3

cím3-I)

A kérelmezett törvényes képviselőjének jogi képviselője:

Dr. Boldizsár Balázs Ügyvédi Iroda (cím4,

ügyintéző: dr. Boldizsár Balázs ügyvéd)

Az ügy tárgya: kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

a kérelmezett gondnoka

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 54.Pkf.634.296/2024/3.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Budai Központi Kerületi Bíróság 21.Pke.51.291/2024/3.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős végzést a felülvizsgálattal támadott részében az elsőfokú bíróság végzésére is kiterjedően hatályon kívül helyezi, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasítja.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A kérelmezett cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alatt áll. A bíróság a cselekvőképességét – továbbiak mellett – a pszichiátriai kezelést érintő egészségügyi jognyilatkozatok megtétele ügycsoportot érintően is korlátozta. A kérelmezett gondnoka a gyermeke, GKné született MG. A kérelmezettet 2024. július 3-án vették fel a kérelmező pszichiátriai osztályára, oda a helység, kerület kerületi Pszichiátriai Gondozóból orvosi beutalóval érkezett a gondnoka kíséretében. A kérelmezettnek kezeletlen súlyos deluzív zavara van, a viselkedését is átható, szisztematizálódó, megaloid attitűddel átítatott téveszméi vannak, emiatt a jó kongnitív képességek ellenére a realitástól teljesen elszakadt. A kérelmezett betegségbelátása hiányzik.

A kérelmező kérelme, a kérelmezett ellenkérelme

[2] A kérelmező kérelmében kérte a kérelmezett kötelező intézeti gyógykezelésének elrendelését. Kérelme indokaként előadta, hogy a kérelmezett közvetlen veszélyeztető magatartást nem tanúsít, azonban az évek óta fennálló kezeletlen paranoid állapot miatt veszélyeztető magatartás véleményezhető esetében.

[3] A kérelmezett és ügygondnoka kérte a kérelem elutasítását.

Az első- és a másodfokú végzés

[4] Az elsőfokú bíróság végzésében megállapította, hogy a kérelmezett pszichiátriai intézetbe szállítása nem volt indokolt, továbbá elrendelte a kérelmezett kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelését. Végzése indokolásában kifejtette, hogy az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 199. § (1) bekezdése alapján nem volt indokolt a kérelmezett pszichiátriai intézetbe szállítása, mert a kérelmezett nem tanúsított közvetlen veszélyeztető magatartást. A kérelmezett pszichés állapotára vonatkozó szakértői véleményből megállapíthatóan azonban a kérelmezett viselkedését kezeletlen súlyos deluzív zavar jellemzi, megaloid attitűddel átítatott téveszméi vannak, ellenben betegségbelátása nincsen, a realitástól teljesen elszakadt, mindez veszélyeztető állapotot jelent. Szükséges az intézeti gyógykezelés, mert csak osztályos keretek között együttműködő. Az Eütv. 199. § (5) bekezdése alapján a kötelező intézeti gyógykezelése indokolt.

[5] A kérelmezett és az ügygondnoka fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság végzésének nem fellebbezett rendelkezését kiegészítette és pontosította azzal, hogy a kérelmezett 2024. július 3-i sürgősségi gyógykezelésre felvétele nem volt indokolt; fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta, a kérelmezett kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelésének elrendelése iránti kérelmet elutasította.

[6] Végzése indokai szerint az elsőfokú bíróság végzése ellen a kérelmezett szóban jelentett be fellebbezést. Az elsőfokú bíróság nyilatkozattételre hívta fel a gondnokát, hogy hozzájárul-e a fellebbezéshez. A gondnok nem járult hozzá a kérelmezett fellebbezéséhez,

ezért az elsőfokú bíróság a kérelmezett személyesen előterjesztett fellebbezését hatálytalannak tekintette. Az elsőfokú bíróság erre a következtetésére a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:20. § (1) és (2) bekezdésének megsértésével jutott, mivel ezen jogszabályi rendelkezésekből nem következik, hogy ha a gondnokolt fellebbezéséhez a gondnok nem járul hozzá, akkor a gondnokolt fellebbezése hatálytalan. Ilyen esetben a gondnokolt és a gondnok jognyilatkozata közötti ellentét kérdésében a gyámhatóság dönt. A jelen nemperes eljárás jellegéből következően inkább az volt indokolt, hogy a kérelmezett ügygondnokának a kérelmezettel azonos tartalommal előterjesztett fellebbezését érdemben bírálja el a másodfokú bíróság, és ne kezdeményezze hivatalból a gyámhatósági eljárás lefolytatását.

[7] Ugyanakkor hivatalból észlelte, hogy a 2024. július 5-én az elsőfokú bíróság által fogatosított meghallgatásról készült 21.Pke.51.291/2024/3. számú jegyzőkönyv nem tartalmazta a kérelmezettet megvizsgáló igazságügyi szakértő által szóban előterjesztett szakvéleményt, annak tartalmát az elsőfokú bíróság végzésének indokolásából lehetett megállapítani. Az elsőfokú bíróság eljárása nem felelt meg az Eütv. „201. §-ában” foglaltaknak, de a kérelmezett jogvédelme érdekében a másodfokú bíróság nem élt a hatályon kívül helyezés lehetőségével.

[8] Az Eütv. 199. § (1) bekezdése alapján a sürgősségi gyógykezelés akkor rendelhető el, ha a pszichiátriai beteg közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít és ez csak azonnali pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vétellel hárítható el. Az Eütv. 199. § (5) bekezdése értelmében a sürgősséggel felvett beteg esetében akkor rendeli el a bíróság a kötelező intézeti gyógykezelést, ha a beteg veszélyeztető magatartást tanúsít, és fennáll az intézeti gyógykezelés szükségessége. Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésére, hogy a kérelmezett esetében fennálltak a kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelésének feltételei. A kérelmezett ugyanis nem tanúsított a sürgősségi gyógykezelésbe vételét megalapozó közvetlen veszélyeztető magatartást, a kérelmező kérelme nem tartalmazott olyan tény, ami akkut mentális zavar által okozott, saját vagy mások életét, egészségét, testi épségét közvetlenül és súlyosan fenyegető veszélyt jelentő magatartás megvalósulására akárcsak utalt volna. Nem történt olyan esemény, ami okot adott volna a kérelmezett sürgősségi gyógykezelésének elrendelésére. A kérelmezett mentális zavarának tényét már értékelte a bíróság a kérelmezett gondnokság alá helyezésére irányuló eljárásban. A téveszmék fennállása, a betegségbelátás hiánya, a kezeléstől történő elzárkózás önmagában a személyi szabadságnak a kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelésével történő korlátozását nem alapozza meg.

A felülvizsgálati kérelem

[9] A jogerős végzés ellen – hatályon kívül helyezése, elsődlegesen – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság végzésének helybenhagyása, másodlagosan az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása iránt – a kérelmezett gondnoka terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Felülvizsgálati eljárási költség iránti igénye nem volt. Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk, az Eütv. 188. § *b)* és *c)* pont, 196. § *b)* és *c)* pont, 200. § (1) és (2) bekezdés, 201. § (4) és (7a) bekezdés, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban:

Pp.) 34. § (1), (2) bekezdés, 35. § (2) bekezdés, 76. § *a*) pont, 279. § (1) bekezdés, 300. § (1) bekezdés, 316. § (1)-(3) bekezdés, 317. § (2) bekezdés, 346. § (4), (5) bekezdés, 349. § (1) bekezdés megsértését állította.

[10] Érvelése szerint az Eütv. a megkülönböztető ismérvek meghatározásával rögzíti a veszélyeztető és a közvetlen veszélyeztető magatartás fogalmát. Az Eütv. 196. § *b*) és *c*) pontja pedig a sürgősségi és a kötelező gyógykezelés meghatározását tartalmazza mint egymástól eltérő jogintézményekét. A bíróság a pszichiátriai beteg kötelező intézeti gyógykezelését akkor is elrendeli, ha a beteg sürgősségi gyógykezelésére nem került sor. Döntése során a bíróság igazságügyi elmeorvos szakértői véleményt vesz figyelembe. Az adott esetben is az igazságügyi elmeorvos szakértő megállapította a veszélyeztető magatartás fennállását, az elsőfokú bíróság ennek megfelelően elrendelte a kérelmezett intézeti gyógykezelését. Ezzel szemben a másodfokú bíróság indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta a szakértői véleményben foglaltakat. Ezáltal a kérelmezett és a közösség érdekeibe ütköző döntést hozott, ami nyilvánvalóan iratellenes is, mivel a szakértői vélemény az iratanyag részét képezte, és a másodfokú bíróságnak csupán alaki kifogása volt az, hogy a szakértői véleményt nem tartalmazta a 2024. július 5-i meghallgatási jegyzőkönyv.

[11] A másodfokú bíróság összekeverte az Eütv. 199. § (1) bekezdésében és (5) bekezdésében foglaltakat, mert az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását a közvetlen veszélyeztető magatartás ismérvei fennállásának hiányával indokolta, azonban ez jelen eljárás tárgyát nem képezte.

[12] A bíróságok súlyosan jogszabálysértően jártak el, amikor a kérelmezett részére ügygondnokot rendeltek ki, mert a kérelmezettnek van törvényes képviselője; a gondnokság alatt álló kérelmezett törvényes képviselője a gondnoka. A bíróságnak akkor kell a beteg részére ügygondnokot rendelnie, ha az eljárás során nincs törvényes vagy meghatalmazott képviselője.

[13] A kérelmező nem tett észrevételt.

A Kúria döntése és jogi indokai

[14] A Kúria Pfv.3. sorszámú végzésével a Pp. 77. § (6) bekezdése alapján a kérelmezett ügygondnokát a kirendelés alól felmentette.

[15] A felülvizsgálati kérelem az alábbiakban kifejtettek szerint megalapozott

[16] A Pp. 406. § (1) bekezdésében és a 424. § (3) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[17] Az Eütv. 201. § (4) bekezdésében foglaltak szerint a bírósági eljárásban biztosítani kell a beteg megfelelő képviselét. Ha a betegnek az eljárás során nincs törvényes vagy meghatalmazott képviselője, részére a bíróság ügygondnokot rendel ki.

[18] A Pp. 34. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjaiban foglaltak értelmében a perben mint fél személyesen vagy meghatalmazottja útján az járhat el, aki a polgári jog szabályai szerint teljes cselekvőképességgel rendelkezik; továbbá az, aki olyan, cselekvőképességében részlegesen korlátozott nagykorú, akinek a polgári jog szabályai szerinti cselekvőképessége a per tárgyára, illetve a perbeli eljárási cselekményekre kiterjedő hatállyal nincs korlátozva. A Pp. 34. § (2) bekezdés *a)* pontja szerint a perben a fél nevében törvényes képviselője jár el, ha a félnek nincs perbeli cselekvőképessége.

[19] Aki tehát perbeli cselekvőképességgel rendelkezik, az a polgári perben (jelen esetben a nemperes eljárásban) félként személyesen járhat el, vagy meghatalmazottal képviseltetheti magát. A perbeli cselekvőképesség az egyes eljárási cselekmények közvetlen vagy közvetett megtételére vonatkozó képességet fejezi ki. A perbeli cselekvőképesség az anyagi joghoz igazodó fogalom. Az, aki a polgári jog szabályai szerint teljesen cselekvőképés, illetve aki olyan, cselekvőképességében részlegesen korlátozott nagykorú, akinek a polgári jog szabályai szerinti cselekvőképessége a per tárgyára, illetve a perbeli eljárási cselekményekre kiterjedő hatállyal nincs korlátozva, az a polgári perben (jelen esetben a nemperes eljárásban) is cselekvőképés.

[20] Az adott esetben azonban a kérelmezett cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alatt áll – továbbiak mellett – a pszichiátriai kezelését érintő egészségügyi jognyilatkozatok megtétele ügycsoportban is. Ennek az a következménye, hogy a kérelmezett ezen ügycsoportban tett jognyilatkozatának érvényességéhez a Ptk. 2:20. § (1) bekezdése szerint törvényes képviselőjének a hozzájárulása szükséges; perbeli cselekvőképességgel pedig a Pp. 34. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján nem rendelkezik, ezért a Pp. 34. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján nevében a törvényes képviselője jár el.

[21] A Ptk. 2:34. § (1) bekezdése szerint a gondnok azon ügycsoportok tekintetében, amelyekben a bíróság a cselekvőképességét részlegesen korlátozta, a gondnokolt törvényes képviselője. Törvényes képviselő esetében a képviselői jogosultság közvetlenül a törvény (vagy más jogszabály) rendelkezésén alapul. Ebben az esetben a fél nevében eljáró személyt nem kell egy konkrét jogi aktussal képviselővé nyilvánítani, mivel a képviselői jogosultság a törvény előírásánál fogva egy meghatározott személyi minőséghez (vagy státuszhoz) kötődik. Jelen esetben ez a gondnoki minőséghez kötődik, ahhoz a tényhez, hogy a kérelmezettnek gondnoka van.

[22] A kérelmezettnek tehát van törvényes képviselője, a gondnoka. Az elsőfokú bíróság ezért az Eütv. 201. § (4) bekezdésében foglaltak megsértésével rendelt ügygondnokot a részére. Nem kellett volna ügygondnokot rendelnie, ezzel szemben az adott eljárásban és annak a részét képező 2024. július 5-i meghallgatáson a kérelmezett gondnokának részt kellett volna vennie.

[23] A másodfokú bíróság nem észlelte a kérelmezett törvényes képviselője mellőzésének tényét, és maga is úgy járt el, hogy a kérelmezettet az ügygondnok képviselte. A kérelmezett

által előterjesztett fellebbezés kapcsán pedig azt az álláspontot foglalta el, hogy létezik korlátozott perbeli cselekvőképesség, melynek eredőjeként a gondnokolt és a gondnok perbeli nyilatkozatai közötti ellentét feloldásában a gyámhatóságnak szerepe van. A [19] bekezdésben kifejtettek szerint azonban aki a polgári jog szabályai szerint korlátozottan cselekvőképes, az a polgári perben (általában) cselekvőképtelen. Az adott nemperes eljárásban a kérelmezett cselekvőképtelen, képviselétében helyette a törvényes képviselője, a gondnoka jár el. A gondnoka teszi meg a kérelmezett helyett, a kérelmezett képviselétében az adott eljárást érintő nyilatkozatokat. A kérelmezett jogvédelmét az szolgálta volna, ha mindkét fokú eljárás a törvényes képviselő közreműködésével zajlik le.

[24] A Pp. 240. § (1) bekezdés *d)* pontjában foglaltak értelmében a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti, ha a fél törvényes képviselőjét mellőzték, és e hiányt a kitűzött határidő alatt sem pótolta. A Pp. 176. § (2) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a bíróság visszautasítja a keresetlevelet, ha hiánypótlási felhívás ellenére a felperes nem pótolta a fél mellőzött törvényes képviselőjét. A fél törvényes képviselőjének felhívás ellenére történő mellőzése visszautasítási ok, mivel a fél perbeli cselekvőképességét, valamint törvényes képviselőjének ezt a minőségét hivatalból vizsgálnia kell a bíróságnak. A törvényes képviselő mellőzése kizárja az anyagi jogi igényről való érdemi döntés meghozhatóságát. Nem folytatható le a kérelmezettel szembeni pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelésével kapcsolatos eljárás a kérelmezett törvényes képviselője nélkül.

[25] A fentiekre tekintettel a Kúria a Pp. 424. § (3) bekezdésében foglaltak alapján a jogerős végzést – a felülvizsgálattal támadott részében – az elsőfokú bíróság végzésére is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasította.

[26] A kérelmező a kérelem szövegében (8. pont) előadta, hogy a kérelmezettet gondnok képviseli, a gondnok neve, címe és elérhetősége azonban csak a kérelem mellékleteként előterjesztett felvételi lapon szerepel. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak hiánypótlás keretében fel kell hívnia a kérelmezőt arra, hogy a kérelmében jelölje meg a kérelmezett törvényes képviselőjét, és annak teljesítése után a kérelem tárgyában olyan eljárás keretében kell döntenie, mely során nem mellőzték a kérelmezett törvényes képviselőjét. Mindezek maradéktalan teljesítése után kerül az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy a jogszabályok rendelkezéseinek megfelelő eljárás eredményeként megalapozott érdemi döntést hozzon.

Záró rész

[27] Az Eütv. 201. § (2) bekezdése szerint az eljárás tárgyi költségmentes.

[28] A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő törvényes képviselőnek, a kérelmezett gondnokának felülvizsgálati eljárási költség iránti igénye nem volt.

[29] A kérelmező észrevételt nem terjesztett elő, megtérítést igénylő felülvizsgálati költsége nem merült fel, ezért ennek megállapításáról a Kúriának nem kellett rendelkeznie.

[30] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el a Pp. 405. § (1) bekezdése utaló szabálya által alkalmazott Pp. 391. § (1) bekezdése alapján.

[31] A végzés elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja zárja ki.

Budapest, 2024. december 10.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Cseh Attila s.k. bíró, dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró, dr. Szabó Klára s.k. bíró